

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illustrissimi Domini Simonis De Fierlant, Hispaniarum Ac
Indiarum Catholico Regi, In Hispania Ac Belgio, A Concilio
Status, Brabantiae Cancellarii, Catholico Ab Affectu
Tractatus, Quo, Clarissime ...**

Fierlant, Simon de

Coloniae Agrippinae

Caput Primum. Libellus Eruditissimi Patris Ægidii Gabriëlis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37059

CAPUT PRIMUM.

*Libellus Eruditissimi Patris Ægidii
Gabriëlis.*

Uid me autem respectas, R. P. Ægidi,
& contracto graviter supercilio torvum adeò,
& indignantis in morem identidem intueris?
offendit te, quantum video, primi capitis
titulus, & agrè fers novam tui fieri men-
tionem; & de quo nihil potest cum laude, omnia de-
bent cum vituperio dici, ejus libri, tu potissimum quia
tuus est, male ominatam exhorrescis historiam. Ego vero
nec miror, nec quasi delicatulo irascor; scio non sine
dolore faucii tangi vulnera, istamque adeò tristioris vultus
contractionem, non exacerbari in me animi, sed præ-
sentis ex tacto vulnere doloris indicium esse interpretabor.
Tu interim macte animis, mi Pater, & heroïca virtute
dolorem omnem supera, & pro ea, qua ad alienam etiam
emendationem fortiter eniti debes, Christianâ charitate,
tua patere à me tractari vulnera, tuam patere repeti, re-
nova-

novariq̄ue stragem, ut qui hujus Libelli scopus est, & tuo se læsos vulnere, & tuâ se quoque prostratos clade intelligant commilitones tui, & ejusdem tecum causæ quam pertinaces, tam malè fortes, nec pii satis Defensores Eximius *D. Gummarus Huyghens*, & Eruditissimus *D. Macarius Havermans*. Quo autem molliori manu facere possim omnia, ad ultimum usque hujus capituli paragraphum tibi valedico, paragraphis reliquis cum solo Lectore (quem ante alios cum Macarianæ doctrinæ hæredibus ipsum velim *D. Gummarum*) historicum de te tuoq̄ue Libro colloquium instituturus. Tu si ex clara ac distincta, quam habere te gloriosè jactitas, tui idea delicatulum te nimis ac tenerum cognosti; nec is es, qui, aut fidere tibi satis, aut temperare possis, lectione, amicè jam ante præmoneo, abstine, &, prioribus tacitè præteritis ad ultimum uno saltu paragraphum fac transilias, ubi te, ut dixi iterum conveniam, sed quo paratiorem, meliusquè dispositum conveniam utiliter, quam ego fidelissimè ut potero lectori referam, tu quam voles bellissimè, & quam poteris mollissimè tecum ipse variam, eamque luctuosam speciminum tuorum fortunam repetes; scis enim & nimium meminisse necesse est.

§. I. EDITVR.

E D I T U R.

Q Uam in priori libello, historicus utique præteritorum, non futurorum vates, partem historiæ prætermisi ultimam, hoc capite relaturus, non abs re fore judicavi priora repetere, ut totam ita, & jam perfectam, suisque numeris absolutam omnibus uno in libro commodius haberet Lector libri Gabrieliani historiam: ne nihil tamen priori narrationi dedisse videamur, parumque Lectorum fastidio consuluisse & aliâ rem eandem repetemus phrasi & narratam illic fusius in breve hic compendium contrahemus.

Anno 1675. in lucem prodiit æternis dignior tenebris famosus ille liber, & ad Censuras quasi natus: nec prodiit derepentè, aut inexpectatè, sed nobilem adeo partum Theologicæ theses, sic quasi prodromæ, biennio ante prænunciant.

Titulus fuit, & pro homine religioso haud modestus, & pro aureo charitatis buccinatore haud pacificus; en tenor, *Specimina Moralis Christianæ, & Moralis Diabolicæ in praxi: Auctore R. P. F. Ægidio Gabriëlis S. T. B. F. tertii Ordinis S. Francisci de Pænitentia, vulgò Beggardorum S. T. Lectore.* Horrenda inscriptio, *Moralis Diabolica*, & quæ primos Lectoris oculos meritò terreat: sed debet horrendus fœtus horrendo insigniti nomine, & larvis spectrisque infesta domus, non aptius aliud in frontispicio insigne præferre, quam Diaboli.

Interea, ut diversa sunt hominum in Belgio studia, ita varii erant animorum motus; plaudebant passim Bajo-Janseniani, nec mirum; in libri foliis, sic quasi in pueri genis, paterna Baii Janseniique lineamenta legebant, ut adeo ex ipso veluti vultu, quibus ortus esset majoribus fœtus hic, facile agnosceretur; inter alios autem Lovanienses Racematores ita favebant apertè, ut nati recens opusculi paternos crederes: genethliacum certè, magnificentum opus, quin superbum, sessione & hebdomade secunda cecinerunt; sed de hoc commodius postea.

Plausus istorum & cantus comitabantur pii bonorum gemitus; quorum vota omnium nomine vir eruditissimus, & de re christiana vel hoc uno optimè meritus Franciscus Simonis ad Clementem X. Pontificem maximum reverenter detulit; & potuit primo in ortu periculosum virus tunc suffocari, sed aliter visum superis; credo, ut sapius postea & majori periret cum infamia.

§. 2.

D A M N A T U R.

Ecce è natali Belgio in Italiam defertur infaustus liber, & Eminentissimis S. R. E. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede specialiter deputatis examinandus offertur. At sensit hic quam multum Lovanio Roma distet; quamque alia sit S. Romanæ Inquisitionis sententia ab insulso racematorii conventiculi iudicio. Censura non vulgari proscribitur, quam ipsis Decreti
D E-

D E C R E T U M

Congregationis Generalis, & Universalis Inquisitionis coram Cardinalibus &c. Feria 4. die 27. Septembris anno 1679.

Cum prodierint duo libri, qui, nisi è medio tollantur, erroribus Christi fideles inficere possunt, Eminentissimi, & Reverendissimi DD. Cardinales Inquisitores Generales prædicti eos prohibendos esse voluerunt, prout præsentis Decreto prohibent: mandantes, ut deinceps nemo cujuscumque gradus & conditionis existat, sub pænis in S. Concilio Tridentino, & Indice librorum prohibitorum contentis illos imprimere, vel imprimi curare audeat, aut apud se quomodocumque retinere, aut legere; & sub iisdem pænis, ut quicumque illos habent, vel deinceps habituri sunt, eosdem Ordinariis locorum, seu Inquisitoribus statim à præsentis Decreti notitia exhibere teneantur, & hoc ubicumque, & quandocumque, & in quovis idiomate fuerint impressi, vel imposteriorum forsitan eos imprimi contingat.

SUNT AUTEM INFRASCRIPTI.

Specimina Moralis Christiana, & Moralis Diabolica, Auctore R. P. F. Ægidio Gabriëlis, Tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia, vulgò Beggardorum, &c.

C 2

Ac

At quâ , putas Lector , revêrentia excepit hoc Decretum P. Ægidius? qua Romana scilicet Decreta quandoque solent Lovanienses ; ii nempe (nolim enim toti Facultati turpem adeo notam inustam) quibus Bajus, Janseniusque Romanorum instar Pontificum sunt ; ergo multa in plebem sparsa, inania illa quidem, & futilia, sed ejusmodi tamen, quæ plebeïâ simplicitate in abusum trahi poterant, & apertè Romanam Censuram ludificare. Dicitur non librum, sed libri titulum Romanis Censoribus displicuisse ; scribendi modum, non Auctoris doctrinam censuratum ; aut si quid fortè ipsius doctrinæ censoriâ virgâ notatum sit, ad summam rei, & ad Christianæ Doctrinæ medullam nihil quidquam facere ; his ventis vulgus in Belgio pascebatur.

Interim non felicioribus avibus Pyrenæos montes superavit, quam Alpes ; nec mitiores Censores Toletanos, quam Romanos sua clade expertus est Vaticano fulmine adhuc fumigans liber ; & ne actum agere viderentur, novum stigma novi Censores inurunt, & resuscitati Bajanissimi & Jansenismi condemnant, addentes propositiones in eo contineri sapientes Hæresim, schismaticas, erroneas, falsas, temerarias, scandalosas, male sonantes, injurias Christo Domino nostro, Conciliis & sanctis Patribus.

In hoc tam gravis stigmatis supplicio id tamen habuit solatii miser P. Ægidius, quod quem in doctrina socium, fortè & Magistrum habebat, cum in pœna quoque socium videret Eximium D. Gummarum Huyghens : sed & suum
Viro

ET INFELIX CONCORDIA. 21

Viro Eximio dabitur caput, totum hoc sibi *P. Gabriëlis* vindicavit: quare bipartitæ censuræ primam partem hic quidem subijcio, alteram suo loco daturus postea, ubi mihi cum Viro Eximio res erit.

CENSURA ET PROHIBITIO

Facta ac data Toleti per Commissarios Inquisitores Apostolicos 28. Augusti anno 1681. contra duos Libros, qui sequuntur.

Nos los Inquisidores Apostolicos . . . . mandamos se recojan y prohiban del todo los Libros y Papeles siguientes.

VN Libro in octavo cuyo titulo es: Specimina Moralis Christianæ, & Moralis Diabolicæ in praxi, Auctore R. P. F. *Ægidio Gabriëlis* tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia, Bruxellis typis *Eugenii Henrici Fricx* 1675. por contener *Proposiciones Hæreticas de Michaël Bayo*, y *Iansenistas*, *sapientes hæresim*, *schismaticas*, *erroneas*, *falsas*, *temerarias*, *escandalosas*, *malsonantes*, *injuriosas à Christo Señor nuestro*, *Concilios* y *santos Padres*.

Otro Libro en Octavo, que se intitula, *Methodus remittendi*, &c.

Quid

Quid hic autem? Toletano tonitru movebitur homo, quem Romana fulmina tam parum terruerunt? credant id posteris; Nos, qui in eludendis Censuris Novaturientium ingenium novimus apprimè versatum, novos iterum cavillos, novos ad ludificandum colores, novas expectamus artes, quibus censuræ & autoritas elevetur, & in judicando iniquitas, siquâ veri specie possit, ostendatur: & vero querelæ tanto fuerint vehementiores, quanto probrosior erat tot tamque turpibus notis Hispana Censura; tanto frequentiores, quanto major erat ex Gummarianis simul & Gabriëlianis in Toleranum judicium conjurata & confœderata factio; tanto denique audaciores, quanto impunius & minori apud Christianos Belgas invidia Toletanam potius, quam Romanam Inquisitionem traducere, & irreverenti ore arroderere posse se putabant.

Hinc non timida tacitè indignantium murmura, sed apertos palam vociferantium clamores audivimus, corruptos nempe fuisse Adversariorum fraudibus Hispanos Inquisitores, ut adeo suspectum debeat esse eorum judicium, qui æmulorum addicti studiis plus inconsulto palponum istorum favori, quam veritati tribuerint; nec potuisse non esse iniquos iudices, qui parte inauditâ alterâ, sententiam tulerint; quid? corruptos, suspectos, iniquos Hispanos Iudices? & hæc in hispano Belgio? nec ab infima plebis sæce? sed à Viro eximio, & ab homine Religioso autoribus? & adeo palam? modestius sane viri boni agere debuissetis, væ enim væ vobis,
 si

ET INFELIX CONCORDIA. 23

si ejusmodi aliquid Hispania umquam inaudiat. Quid autem postea ? Toletanam Inquisitionem suis circumferibi terminis, nec ad Belgium usque censoriam virgam extendere, nec peccaturum adeo Belgam, qui ei parere prorsus recuset. Res horrida Sanctum in Cœtum Hispaniacum : Imo inventus est, qui à Toletano Tribunali ad Romanum appellaret ? quod quidem quamquam & bene fieri & legitime aliis possit in causis, in hac certè ridicule & commissâ in Regem injuriâ fiebat; nam eum, quisquis ille fuit, aut harum rerum rudem omnino fuisse, aut oppidò obli- viosum necesse est, qui aut ipsam Romanam in hunc ipsum libellum censuram ignorare potuerit, aut ejus tam cito obli- visci. Inutile modo ac supervacaneum censeo pro Toleta- na Censura apologiam conscribere, futiles enim ratio- num nugæ (quales adferunt) ad solum sacræ Inqui- sitionis nomen allisæ franguntur; nec potuit sanè non esse illi illustre ad gloriam, Romanæ Cardinalium Congre- gationis imitatricem censuram, communi cum ea calculo perniciosum adeo librum condemnasse.

§. 3.

CORRIGITVR.

TOnitrua inter & fulmina sæpe serenum videas; & vide- runt serenum, vel certè videre se crediderunt Romanam inter ac Toletanam tempestatem Gabriëliani libri fautores. At poterant homines futurorum non satis providi ex nautis discere majorem malaciam majoris deinde secutura tem-
pe-

pestatis non raro esse indicium. Hic certè fuit; videamus. Evocatur Romam P. Gabriëlis; sed ille adire locum horret, quo fuerat læsus, poëticum illud tacitè, opinor, secum ingeminans,

Venit in hoc illà fulmen ab arce caput.

Quid agit? multa prætexit; sed frustra; Roma jubet; parat, sed ægrè, & plumbeis, ut audio, pedibus Romam ad-repere potius, quam proficisci visus est: parva mora est; tarditatem illam reparavit, velocior quippe fuit dum rediit, & Româ fugientis in morem potius, quam discedentis in Belgium properavit.

Non levè tam diuturnæ viæ pretium id tandem obtinuit, ut erroribus (ita sanctè promittebat) sublatis, in novam lucem è tenebris suis retraheretur damnatus liber: atque ecce nova prorsus rei facies; candidior in fronte titulus nihil habet diabolicæ fuliginis, & longam exhibet seriem titularum, credo, ut per eos commendatus Pater majorem renato fœtui auctoritatem conciliet: *Definitor edicitur Generalis Apostolicus, & per Belgium Commissarius*; magna nomina, sed nova in Ordine suo officia, bono Patri non invidio: neque enim ita sum ferreus, ut inflictæ foris tam gravia vulnera domestico oleo inungi verem: sed credo non fore balsamum quod multos in annos cadaver conservet; & metuo ne illud ipsum oleum Roma aliquando abstergat; utinam fallant præfagia. *Studiorum indigitatur Regens Generalis*; bellissimè, in Philosophicis Cartesium, cujus Opera
Phi-

ET INFELIX CONCORDIA. 25

Philosophica à Romana Congregatione sunt prohibita; in Theologicis Bajum & Jansenium (testor Toletanos Inquisitores Apostolicos) secutus Magistros studiis Regens Generalis præficitur; hic tu, si potes, Lector benè sub hoc Præside Beggardorum studiis precare. *In Alma Universitate Lovaniensi S. Theologiæ Licentiatus*: non poterat diutius in Baccalaureorum turba latere Vir Eruditissimus, nec debuit ejus obesse licentiæ, quod eam in Speciminibus suis protrusisset doctrinam, quæ *erroribus*, ut Roma loquitur, *Christi fideles inficere possit*, quando ad Doctoralem etiam lauream per malè ominatas, & Romæ reprobandas, confingendasque Theses, ut eventus postea docuit, gradum fieri non ita pridem vidimus.

Post hunc titulorum ordinem *correcta* dicitur ab *Auctore* hæc *secunda editio & aucta*; auctam video, sed, ut arbor est, ita crescit, nec auctum monstruosum prodigium, minus monstrum est: nam quod ibi speciosè additur de correctione merum est commentum ad fallendum primos rudium lectorum oculos, nisi forte sublatos dicas errores, qui subdolè dissimulati tanto periculosius supersunt, quanto cautius delitescunt; ita est; qui virus tegit, virus non tollit; nec errores corrigit, qui subtilius eos inspergit.

Huic magnifico adeo, splendidoque titulo, vulgari, ut fit, caractere Impressoris nomen subjicitur, at grandiusculis superbè excusa litteris, Impressionis locus, ROMA legitur: & quos una illa vox Plausus excitavit? hoc erat, quod ad nau-
D
scam

seam jaëtabundi ingeminabant, hoc impressis è Flandria typis toto Belgio spargebatur, è cineribus suis redivivi instar Phænicis renatum denique P. Gabriëlis opusculum & ROMÆ, ubi perierat quoque renatum. Verum dato quod ROMÆ excusus sit, quid inde? quid postea? ROMÆ scilicet ROMÆ (juvat enim hanc ipsam vocem iis in os regerere) ROMÆ, inquam, & typis quidem Camerae Apostolicæ brevi prodibit S. Congregationis acere Decretum, quo natum in sinu suo libellum ROMA condemnet: vos interim, si lubet, plaudite & ab impressionis loco librum laudate, quando nihil habet Romani præter typos.

Sed jam satis multa de titulo, vertamus folium; est sanè cur attentis oculis libri dedicationem aliquanto diligentius contemplerur; præsertim cum ex ea claram & distinctam auctoris Ideam, quam jam altiore de suo libro concepit, non obscurè cognoscere liceat: DOMINO JESU CHRISTO secunda hæc editio, itidem ut prima, & DOMINÆ MARIE inscribitur, & dicatur: gaudeo equidem non pænituiffe cum Præsidum suorum, & quos semel studiorum Patronos piè susceperat, sub eorundem constanter clientela, & patrocínio perdurare voluisse; at quàm hac in re ejus constantiam laudo, tam eum imprudentiæ condemno; poterat enim, si non planè plumbeus est, ex infelici primæ libri sui editionis fortuna discere, tam Sanctis JESU & MARIE nominibus munus placere non potuisse, quod Sacræ Romanæ, & Generali Reipublicæ Christianæ Inquisitioni tam
gra-

ET INFELIX CONCORDIA. 27

graviter displicuisse videbat; erat ergo pii & Christo-
 thenophili animi ingratum adeo munus invitis iterato non
 obtrudere, nec quem à sua clientela librum rejecisse
 satis videri poterant tales Præsides, eorum iterum patro-
 cinio committere; atque adeò, siquid Christianæ pru-
 dentiaè habuisset, aliud profecto, & ex purioribus haustum
 fontibus, & quod boni omnes laudarent, probaret Roma,
 JESU & MARIÆ volumen divino utique & virgineo
 patrocinio dignius consecrasset: Nunc vero quid illud?
 CHRISTO, non ut in priori editione RECENTER NATO, sed,
 A MORTUIS RESURGENTI, sed, NON AMPLIUS MORIENTI,
 sed, MORTIS TRIUMPHATORI, & MARIÆ; non ut ante
 RECENTER PARIENTI, sed, TRIUMPHORUM COMPARTICIPI,
 sed ad CÆLESTIA REGNA ASSUMPTÆ. En tibi turgidas
 & triumphales de secunda hac editione *P. Gabriëlis* Ideas;
 nam quis rudis adeò, aut cæcus est, qui, si inscriptionem
 utramque attentius secum ipse exegerit, manifestè non
 videat, sub specie cælestium illorum nominum tacitam
 eum sibi, suoque libro panegyrim texere; ita enim homo
 callidus titulos congerit, ut quos in Christum magnificè
 confert, de libro; quos in Mariam, de libri Authore
 tacitè velit intelligi; ut adeò pietatis jam non fuerit
 CHRISTUM & MARIAM nominasse, sed tectæ arrogantiaè
 manifestam nimium affectatæ laudis invidiam declinantis:
 & hæc nimirum illa est ratio, cur, cum eundem offerret li-
 brum, & eisdem Patronos nuncupatoriâ quasi epistolâ allo-
 que-

queretur, non iisdem tamen compellaret titulis: compete-
 rebant illi quidem CHRISTO & MARIÆ, ut ante, & æquè
 competeabant, sed versâ jam in aliam faciem rerum fortunâ,
 nec libro amplius, nec Authori satis competeabant;
 quærendi igitur alii erant, ac novi, qui in hoc etiam
 rerum articulo Christo & Christi Parenti, cum libro &
 libri parente, quantum fieri posset, essent communes. Fidem
 dictis faciet dedicatio utraqûe, audiamus. Cum primùm
 Specimina Moralis Christianæ & Diabolicæ, & primam
 daret in lucem, CHRISTUM & *recenter natum* dicit, &
lucem hominum, & *viam*, & *veritatem*, & *vitam*; hæc
 de CHRISTO cum scribebat, nihil de libro putas cogitasse?
 nega, si neque de seipso cogitasse putes, cum ita MARIAM
 compellat, *recenter ipsum parientem, in ipso, & per ipsum ca-*
put serpentis (hoc est moralem Adversariorum, ut ipse
 vocat, diabolicam) *conterentem*. At quam alia evenere
 omnia: *Lux* illa hominum æternas damnatur ad tene-
 bras, *via* erroribus obnoxia iudicatur, *veritas* falsitatis
 damnatur, *vita* infelici mortis genere perit, neque adeò
contrivit adversariorum doctrinam, sed in suo libro ipse
 Author contritus est.

Nova & correctâ prodit Editio; adeste sanctissimi
 Præsides, & renatum opus suscipite, audimur, procul este
 profani, adest idem CHRISTUS, sed novis ornatus titulis, nec
 parvus, & *recenter*, ut ante, *natus* sed in perfectam *auctus*
 ætatem; imo, Lector, adest liber idem, sed novo inscriptus
 titulo

ET INFELIX CONCORDIA. 29

titulo & perfecto *auctus* incremento; adest CHRISTUS (hoc est liber Gabriëlianus, quando ita vult) A MORTUIS RESURGENS, NON AMPLIUS MORIENS, MORTIS TRIUMPHATOR: nec procul à CHRISTO suo MARIA, seu à libro suo *P. Gabriëlis* abest TRIUMPHORUM COMPARTICEPS; & merito: qui enim communi, suo cum libro strage paulò ante fuerat obrutus, non debuit ab eo in triumpho sejungi: triumphum dico, sed in brevem, & lugubrem Paragrapho quinto tragædiam abuturum.

Habes secundam Editionem ab Authore, si superis placet, correctam; sed melius nempe à S. R. Congregatione ac plenius corrigendam; de qua quidem nihil video præterea magnopere hic scribendum; nam adjecta sub initium S. Palatii Magistri approbatio quo errore subreperit, docuit libellus prior; quàm ipsum Magistrum ægrè habuerit, planum facit *Cornelius Zeghers*, & Romanas hac de re literas exhibet; quare ita merito statuendum est, approbationem omnino esse nullam, quam subreptitiè intrusam approbator ipse (quantum in se est) deletam prorsus vult atque erasam.

Supereft ipsum totius libri corpus, & per tot paragraphos, sic quasi per totidem membra, animæ instar, diffusa doctrina. Sed hanc suis scrupulis quàm doctè tam piè scrupulosus *Cornelius* ita Christianè exagavit, ut ejus exemplum imitari me non piguerit, & tam præclari operis socius esse voluerim; repetitumque
adco

adeò ad examen traxi, & priori meo libello Catholicè castigavi; & quam felici successu, in ipso jam limine te Lector monui.

§. 4.

VERTITVR IN LINGVAM
GALLICAM.

Obstrepebant, scio, Libellis nostris triumphales acclamationes Bajo-Jansenistarum; imo quam ad inconditos clamores soli ipsi non sufficerent, in subsidium nisi mulierculas turpiter advocare placuisset Gabriëliano instinctui. In harum gratiam, nescio quis, ipse fortè Auctor, certè aliquis Bajo-Jansenista secundam hanc & Romanam Editionem Gallico donavit idiomatè; ut patrio loquens sermone liber à pluribus avidius legeretur, tantoque periculosius tanto virus spargeretur, quanto incautiores manus ac molliotes subiret; quamquam jam callum molliusculæ illæ manus obduxisse videri poterant, ut quæ testamento Montensi toties damnato jam dudum sine scrupulo assueverant.

Profecto, si hic Jocari mihi luberet, ad Poëticas fabulas diverterem & librum hunc malè ominatum temulento Deo libero compararem; & habet certè id cum Baccho commune, quod bis uterque genitus, medio semiustulatus ex fulmine, uterque sit raptus; nec deesse possent hic Bacchides, ubi tot mulierculæ libro Gabriëliano quasi
thyso

thyro armatae toto passim Belgio insanire, & orgia celebrare visæ sunt; at res seria nimis ac luctuosa est, quam ut jocos patiatur; & jam dudum deflexerunt boni omnes perditam istiusmodi hominum consuetudinem, qua foemineo sexui nimium familiares plures fere discipulas, quam discipulos numerent, quas, quâ voce, quâ libris, incautas misereque deceptas damnato Bajanismi & Jansenismi spiritu periculosè imbuant. Sunt qui illud commercium, ista cum mulierculis conventicula, & subtiles nimium de abstrusissimis Theologiæ mysteriis cum iis colloquutiones suspectas habeant, & ut timidæ sunt piæ conscientiæ, aliquando vereri incipiant, ne dum multa de gratia victrice potenter alliciente, & suaviter necessitante disputant, media interveniat concupiscentia victrix: proh! quid tunc remedii à Janseniano hoc Magistro expectes? cujus hoc primum pronunciatum est *resisti concupiscentiæ victrici non potest, parere necesse est*. Hoc alii; volo ego honestiora cogitare, & ita interpretabor, Magistros novatueres imbecilliora, & quæ facilius fallantur, cerebella eligere, in quæ virulentas suas opiniones citius diffundant: quamquam dum ita honestiores volo, parum abest quin hæreticos faciam: vide quam periculosè navigent, qui satis è Charybdi eripi non possunt, quin ad Scyllam allidantur. Ut ut est, ego ad propositum meum redeo, & libri Gabriëliani historiam perficio.

*DECRETORIA S. R. INQUISITIONIS
Mandato Pontificio in secundam &
correctam editionem sententia.*

Habitabat in Academicorum pulpitis latinus, in muliercularum manibus gallicus liber, & utrobique triumphabat, quando ecce Romæ, ipso Authoris in conspectu, & jussu Pontificio, à Sacra & Romana Card. Congregat. tertiam accipit plagam, eamque ita fatalem, ut sine ulteriori ulla spe acta de eo prorsus, & desperata sint omnia. Primum, quod Romæ item acceperat, vulnus impetratâ denuo editione alterâ quasi coierat levi tantum sui relictâ cicatrice: alterum à Toletanis inflictum, veluti summam tantum cutem rasisset, neglexerant, ut vidimus, & dissimulato animi dolore exploferant: at letiferum denique & mortale repetito ictu jam Roma inflixerat, & fortiùs sagittam librarat & certius, quam ut à cavillatoribus declinari, aut objecto clypeo retundi posset; propterea quod potens illa errorisque nescia Apostolica manus & rexisset impetum, & dedisset; nec premi poterat læsi animi dolor, tantò enim præsentem Authorem cruciabat acerbius, quantò propius læserat. Infelix mehercule partus, ut quem non Synodales illæ, si Superis placet, pseudo-

pseudo-conventus vel Synodi Racematorix laudes, de quibus mox ; non modestior, & diabolicæ expers fuliginis frons ; non ostentata & promissa ipsa in fronte correctio ; non aucta per novos honorum titulos Authoris dignitas ; non subdolè emendicata Magistri S. Pal. approbatio ; non ipsa denique tam sollicita præsentis, & coram omnia anxie circumspicientis pro fœtu suo Patris cura calamitati tantæ, ac tali subtrahere satis potuere : nam quid denique bone Pater post tot præsertim, tamque triumphales rumores aut potius plausus de libro tuo Romæ jam recens excuso, & Romæ (ita loquebantur) approbato, toto ubique Belgio, & conscio te, & Auctore excitatos aut neglexisti agere, aut prætermisisti ? longè sit à me, ut vana studia hominis probem : vidisses virum Romæ laboris indefessum per fora, per compita cursitare, Quirini collem conscendere, Principum Palatia frequentare, implorare amicos, Eminentissimis supplicare, in omnem denique, ut res, ut locus, ut tempus, ut personæ ferebant, formam se faciemque vertere, & omnium, ut maximè poterat, favorem benevolentiamque aucupari. Quo quidem tam impenso studio aliud profectò effectum est nihil, nisi ut eo certius veritas, eo triumpharet gloriosius, quo studiosius contra eam, & cautius color aliquis, & fucus quærebatur, & eò etiam vulnus penetraret altius, quo obnixo fortius corpore vulneri ipsi pertinacius resistebatur. Nunc ipsum Decretum videamus.

E

Feria

Feria 5. die 2. Septembris 1683.

Sacra Congregatio Eminentissimorum, ac Reverendissimorum DD. sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium in tota Republica Christiana Generalium Inquisitorum habita in Palatio Apostolico apud Montem Quirinalem post examen Theologorum specialiter ad hoc deputatorum, ac præviè relatis Sanctitati Suae Eminentissimorum votis, & Theologorum censuris, de Mandato Sanctissimi D. N. INNOCENTII Papæ XI. prohibuit, ac præsentis Decreto damnat, & prohibet infra scriptos Libros, ubicumque, & quocumque idiomate aut versione hucusque impressos, aut in posterum imprimendos, ne quis cujuscumque sit status, & conditionis eos ullo modo imprimere, aut imprimi facere audeat sub quocumque prætextu, neque impressos apud se retinere, aut legere licitè valeat, sed ipsos Ordinariis locorum, aut hæreticæ pravitatis Inquisitoribus statim, & cum effectu tradere ac consignare teneatur, sub pænis in Indice Librorum prohibitorum contentis.

LIBRI SUNT:

Specimina Moralia P. F. Ægidii Gabriëlis Leodiensis in Alma Vniuersitate Lovaniensi S. T. Licentiati, Tertii Ordinis S. Francisci Studiorum Regentis Generalis, Definitoris Generalis Apostolici, & per Belgium Commissarii,
Editio

ET INFELIX CONCORDIA. 29

*Editio secunda ab Authore correctâ & aucta. Romæ
typis Francisci Tixxoni anno 1680.*

Les Essais de la Theologie Morale par le R. P. Giles de
Gabriël , *Licentié de l'Université de Louvain , Prestre
Religieux du Tiers Ordre de S. François , Definiteur Gene-
ral & Commissaire Apostolique dans les Pais-bas , troisième
Edition , reveüe , corrigée & augmentée : suivant l'Original
imprimé à Rome chez François Tixxoni l'année 1680.
avec la permission du Maître du Sacré Palais.*

Atque hic terminum historiæ figo , nec ulterius quid
addo ; non enim generosi animi est in cadaver impetum
facere. Sed faciant utinam superi, ita hoc cadaver in cine-
res abeat , ut nullæ uspiam reliquiæ alicujus manibus ad-
hærescant ; at timendum potissimum est de iis , in qua-
rum gratiam Gallicè loquebantur Specimina Gabriëliana.
Optarem hanc quoque iis gratiam fieri, ut Decretum etiam
Romanum in linguam Gallicam verteretur ; quod quidem
uti alii facere omnes ex Christiana charitate possunt , ita
certe ex Christiana justitia deberet is mulierculis alexiphar-
macum præbere , qui primus iis venenum miscuit ; sed
heu quam vereor , ne hæc tam Christianè monentis verba
in Jansenianas aures incidant , hoc est in ventos inutiliter
nec sine sibilo abeant.

*AD HISTORIAM PRÆCEDEN-
tem brevis Appendix seu Racematoria pseudo-
Synodi Lovaniensis de hoc Libro Judicium.*

NE iniquus videar libri Gabriëliani historicus, postquam corras undequaue quæ infelici homini ruborem adspargere poterant, justum est, ut ea non reticeam, quæ in aliqualem ejus commendationem facere possunt. Proinde nolui hic deesse officio meo, & non omnes haud veri modo, sed & fidelis historici partes præclare sustinere; idque adeo ut agam, nolim certè humiles de trivio laudes, & plebeia vulgi testimonia recensere; nam ea quidem & plura sunt, nec certo satis autore sparsa, & ob clamores, ut fit, nimium confusa, quam ut fideliter singula enumerentur: neque est profecto, cur iis diligentius evolvendis, & tempore, & lectorum oculis abutar; quando illustre sanè habeo & magnificum libri hujus præconium, & ejusmodi, ut reliqua quidem, quæ de libro superbe jactitata sunt omnia, & autoritate longè, & splendore superet. Audiamus:

Famosa illa & toto Belgio notissima Synodus Racematoria Lovanii anno 1675. adversus Eruditiss. D. Nicolaum du Bois per plures hebdomadas Congregata, at nec legitime, nec in Spiritu sancto, sessione & hebdomade secunda
inter

inter alia ita de Gabriëliano fœtu, qui RECENTER eo ipso anno NATUS adhuc in cunis jacebat, ita Synodali supercilio definivit; *Vin' scire, ubi moralem Christianam non somniavit, sed certissimam hauserit P. Gabriëlis? replico in crebra JESU CHRISTI Evangelii meditatione.* Quid illustrius ad laudem, quid dici sanctius potest?

D. Bonaventura, Thomæ Aquinati familiariter, & curiosè, ut fit, de libris inquirenti, unde cælestem illam rerum divinarum scientiam haussisset, renidenti vultu, en tibi, dixit meum, mi THOMA, librum, protensâque manu piam CHRISTI servatoris è cruce pendentis imaginem ostendit. Quid ipse THOMAS? divinum scilicet è sacro Christi ipsius ore hoc descriptis suis judicium audire meruit *benè scripsisti de me Thoma; veniat nobis hos inter sanctos medius P. Gabriëlis, & tertium de ipso legant posteri exemplum, ut qui moralem suam Christianam certissimam hauserit in crebra JESU CHRISTI Evangelii meditatione.*

Mirari herculè satis nequeo, quid fuerit, cur, cum suum Romæ librum recuderet, & omnia caute corraderet, quæ ad ejus commendationem videri poterant peropportuna, Synodale hoc Decretum majusculis impressum literis ipsa libri in fronte primis lectorum oculis non objecerit; atqui si id fecisset sperare utique feliciter causæ suæ patrocinium licuisset, & certè poterat sui S. P. Francisci meminisse, de quo ita legimus, cum religionis à se Deo auspice institutæ confirmationem apud Sedem Apostolicam urgeret

repugnantibus è sacro Cardinalium cœtu non paucis, unus demum inventus est, qui causam piè susciperet, & quo demum usus argumento? videte, inquit, ne Sacrum JESU CHRISTI Evangelium impugnetis, impugnabitur autem, si hanc ex eo depromptam, haustamquè regulam rejiciatis. Dixerat, & hoc uno causam feliciter confecit.

O te rerum tuarum incurium nimis Ægidi; una hac decretoria Lovaniensium Racematorum definitione rem conficere totam potuisti ne hâc una te Toletanis Romanisque Censuris subducere? hanc unam tot in te evibrandis fulminibus sic quasi laurum objicere? Videte etiam atque etiam, & pro rei gravitate serio attendite, ne S. JESU CHRISTI Evangelium sacrilegè impugnetis, è quo tamquam sanctissimo fonte purissimi instar ac lympidissimi rivuli exclamas Moralis mea Christiana effluxit. Hoc unum Toleti tu, hoc Romæ si aut dixisses ipse, aut dici curasses, quemquam è Patribus profligatum adeo, ac perditum futurum fuisse credas, qui Sacrum JESU CHRISTI non reveritus Evangelium, Moralem tuam non dico proscribere, sed hircere contra fuisset ausus, aut confuso etiam murmure obmutire. Obsecro enim, cui vel sola Sacrosancti Evangelii mentio, si Christianus sit quidem, non occludat os? at scio, quid ages? prævertere telum neglexisti, emissum jam, si potes, excuties, ut facilius ita ipsi vulneri medearis, si prius telum extraxeris; atque ita tu tecum, aut, si mavis, cum carissimo ingenii tui fætu jam ter fulminato: Pupugit te suis scrupulis

ET INFELIX CONCORDIA. 39

lis molestus iste Cornelius; at mulserunt Racematores, castigavit illustrissimus Cancellarius, at blandiente lingua lamberunt vulnera Racematores: Roma ut errorum ream proscrit: at proscritam ambabus ulnis Racematores excipiunt: Toletum Bajanismi & Jansenismi condemnat, at Racematores absolvunt: Roma iterum æternis addicit tenebris, at Sanctis Evangelii Jesu CHRISTI radiis te Racematores illustrent: ipse denique Pontifex Maximus hortator contra te, ac jussor Romanam Congregationem Mandato Apostolico in tuam perniciem armat, at suos habet Patres conscriptos, quos in tui defensionem conjuratos illustri isti tui præconio jussit subscribi ipse conciliabuli Racematorii magni nominis Præses: At heus! quin tu Præsidentem illum aperte nominas? latere, scio, vult; imo, quæ ejus est humilitas, Eximius ipse cum, sit sub tribus literis S. T. B. hoc est Sacræ Theologiæ Baccalaureo delitescere; at nescis hoc humilitati deberi, ut latere ipsa cum velit, latere tamen non permittatur: tuque adeò nomen expedi, ut virum & istius Synodi Præsidentem suspiciamus, quem cum ipso Sanctissimo Domino conferre videbaris; quod quamquam vel ipso auditu horrendum est, non alienum tamen ab iis, qui, nequidquam toties fulminante ex arce Vaticana Romanæ Ecclesiæ Sede Apostolica, damnatis Baji Jansenique placitis mordicus ita adhuc & tam aperte adhærent. Quid enim hoc nisi ipsis Pontificibus Bajum, nefas! Janseniumque præferre? Tu autem quid hæres aut dubius animi pendes? dic, sodes, die

dic apertè esse *Ex. D. Gummarum Huyghens*, in cujus gratiam congregatam Synodum scimus, quam quidem nos Racematoriam, alii calumniatoriam vocant, nomine paululum honestiore, quam quo antiqua illa Ephesina latrocinalis dicta est.

Pæniteat interim ac pudeat, tam Racematorii cœtus præsidem quàm reliquos sub hoc præside convocatos Patres, sui de libro Gabriëliano editi Judicii, & vel ex hoc uno videant Romano quam careant cerebro. Ego felicem sortem æstimo *D. Nicolai du Bois*, eiq̃ue congratulor, quod gravibus calumniis dicto à cœtu vel pseudo-Synodo imperitus sit interim dum, suis cum operibus, probis Eruditisque à Viris, summo in pretio ac honore habetur, Theologus & Canonista certè inter præcipuos: contra quam *P. Gabriëlis*, qui mea Brabantia Cancellarii operâ scriptoque Sanctæ Sedi oblatas, ab eadem damnatus est; in tantum ut ejus cum doctrina liber omnium ex oculis & manibus eliminatus sit. Quare non video cur *D. du Bois* Apologiis ulterioribus tempus ac chartam terat, dum Romana in *Patrem Gabriëlis* Censura pro omni illi Apologia est. Obtrecent Racematorii Patres: non potest non esse honesta calumnia, ubi tam probrosa est laus. Ab improbis laudari probis summum improprium est, uti è contra ab illis vilipendi, maximum honoris encomium. Idque Romani Philosophi est Judicium, dum dixit: *displicere malis laudari est.*

SVIS IPSIVS VERBIS ERVDITIS-
simus Pater sui nunc officii amicè monetur.

HActenus de te, Eruditissime Pater; si ferventius, quam tu voluisses, aut ego pro genio meo, ætate, & dignitate, zelo imputa non minori in me pro causa bona, quam eluxit in te pro non bona. Nunc autem non de te, sed tecum mihi res erit, pace tua, sed breviter, & amicè. Ita enim mihi tecum convênit, & jam inde ab initio capitis ad hoc colloquium tu à me invitatus es, & ego anhelus aspiravi: venio ergo, & horâ conductâ adsum, nec te sollicitet meus adventus, adsum tibi non unguis futurus in ulcere, sed pius monitor & hortator Christianus, & sanè monitoribus istis tempus eger. Quo autem mitius fiant omnia, & majori cum pondere, tuis te verbis potius, quam meis, monere placuit, ita enim natura comparatum est, ut & auribus nostra æquioribus, quam aliena excipiamus, & corrigi sæpè nos faciliè pateremur, si id sponte potius nostra, quam alieno fieri impulsu videri possit, & habes id commodi, Pater, ut, si à Bajo-Janseniana factione, saniori demum mente, Catholicorum te in Castra receperis, non id coactus ab aliis, sed tuo ipsius inductus consilio fecisse videare: nam cujus, obsecro, hæc est ad S. D. N. Beatæ Memorix CLEMENTEM X. tam Catholica vox? *Ecce, Sanctissime Pater, pedibus tuis venerabundi advolvimus, & à nutu*

F tuo

tuo toti pendemus. Quidquid à nobis aut hinc probatum est, aut illinc improbatum, Apostolatui tuo subijcimus; jube nos (ignosce fiducialiter loquentibus, Sacramenti enim religio ac salus populi urget nos) jube corrigere, si quid malè sive probemus sive improbemus: quidquid jusseris nihil resistimus; obedientiam, quam tibi multiplici Sacramento debemus, quamque semper religiosè observavimus, & nunc OPERE manifestabimus. Minus nobis operosum erit probato à nobis rigori aliquid detrahere, ATQUE HUMANÆ INFIRMITATI BENIGNIOREM (ut vocant) EX TUO DECRETO OPINIONEM ASSUMERE; neque id ingratum accidet, quoniam & Deum id quoque concedere hinc cognoscemus. Cujus inquam hæc vox est? certe tua, mi Pater, & agnoscis, opinor, adhuc tuam, certè debes; & ego eam ex nuncupatoria tua ad CLEMENTEM epistola fideliter descripsi, qua sanctissimo ejus nomini tuam inscribis de Sacramento Pænitentiae Theologicam Thesim anni 1676. & tu negare non potes, his ipsis enim verbis cum schola tua universa subscriptus ità legeris *Sanctitatis tuæ humillimus ac observantissimus filius Frater Ægidius Gabriëlis suo, & Scholæ suæ Theologicæ nomine.*

Vides ut Amicè nunc agam? non istius Theseos probra in medium profero, nec eam defendi prohibitam dico à Brabantino Concilio, nec te furtim Distemium fugientem insequor & prohibitis mercibus manus injicio; omnium possum oblivisci, dum te Apostolicæ Sedi supplicem ex ejus nutu Christianè pendentem intueor: nam hac quidem in-

in-

indole amo te, & hunc tuum animum vel in adversario semper laudavi, & bona erectus spe depositum nondum aut desperatum te putavi ægrum, qui tam sanè & Catholicè loquereris, si serio tamen, si sine ullo fuce loqueris, si ita, ut loqueris reipsa sentis: atqui in eum venisti jam rerum articulum, ut dissimulare ultra non possis, sed aut sua verbis fides sit præstanda, aut manifestè fatendum fictis fucatisque verbis Pontificiæ Sanctitati ludos fecisse; nam tertiam quidem, qua elabaris, viam præcludit ipsa tua illa vox aut Catholici animi vera testis, aut animi Janseniani mentita larva; felicem te! qui ad saniolem frugem redeundi salutarem adeo necessitatem tibi tu ipse injecisti; quid enim ais? pulchriora enim sunt illa verba, quam ut semel tantum audiantur. *Ecce, SANCTISSIME PATER, pedibus tuis venerabundi advolvimur*; pium me-herculè spectaculum, & cujus spectatores velim Lovanienses quosdam, nec otiosos spectatores, sed æmulos velim & imitatores; & à Nutu tuo toti pendemus; quid sanctius dici possit aut magis Catholicum? *quidquid à nobis aut hinc, puta in morali Christiana & tutiore, probatum est, aut illinc, in morali diabolica & laxiore, improbatum, Apostolatui tuo subjecimus*; quid autem postea? *jube nos, jube corrigere, si quid malè, sive probemus, sive improbemus: quidquid jusseris nihil resistimus*, id quidem primum est non resistere; quid præterea? *obedientiam quam tibi multiplici Sacramento debemus*; optimè: nam plena potest sperari solutio, ubi debitum tam

exactè agnoscitur; *quamque semper religiosè observavimus*,
 utinam quidem! & nunc OPERE *manifestabimus*: id vero
 ipsum est, quod tuis abs te verbis hodiè efflagito; tu perge
 porro, nolim enim te pluribus tam Christianè differentem
 interrumpere. *Minus nobis operosum erit probato à nobis*
rigori aliquid detrahere, atque humanæ infirmitati benigni-
orem (ut vocant) ex tuo Decreto opinionem assumere; neque
id ingratum accidet, quoniam & Deum id quoque concedere
hinc cognoscemus; ità qui sentis, verè te subscribis obser-
vantissimum Sanctitatis ejus filium: verumtamen hætenus
 hæc, mi Pater, verba sunt; aurea illa quidem & Catholico-
 rum omnium vocibus deprædicanda, & præ quibus,
 me quidem judice, scripta tua sordent omnia, sed verba
 tamen; ad rem denique veniendum est. Ecce Sanctissi-
 mus Pater non quidem CLEMENS X. ad quem scribis, sed
 INNOCENTIUS XI. nam id quidem nihil tua interest, qui
 non hominem in *Clemente*, sed JESU CHRISTI Vicarium allo-
 quebare; ecce Mandatum dedit Apostolicum, tu qui à *nutu*
ejus totus pendes ipso imperante quid agis? Ecce *Moralem*
 tuam non *corrigi jubet*, sed penitus tolli; cave *resistas*, *obe-*
dienciam opere manifesta, nec operosum sit probato à vobis
rigori aliquid detrahere, atque humanæ infirmitati benigni-
orem opinionem assumere; & lato & hilari vultu assume,
ne ingratum id accidisse putemus, quoniam & Deum id
quoque concedere hinc cognovisti. Viden ut propositi mei
 memor non Tolcranorum PP. non Romanorum auto-
 ritate

ET INFELIX CONCORDIA. 45

ritate pugnem, non Catholicis eorum Censuris te convin-
cam, non ipso denique Mandato Pontificio nolentem te
cogam, sed amicus hortator tuis te verbis monitum ve-
niam: at profecto non idcirco languidiuscula, aut frigidula
debet videri monitio, imo nescio an non tanto sit habenda
potentior: nam si meis instarem verbis, urgere fortiter
dicerer, nunc quia tuis tecum verbis pugno jure quodam
exigere videor; quæ enim justior sit aut repulsæ securior
postulatio, quam ubi aliud petitur nihil, nisi ut nullo famæ
dispendio, summa nominis tui gloria, tuis tute verbis,
quam debes, fidem præstes: errasti & Jansenianis delusus
ideis cecidisti; quid tum? humanum est cadere, at nolle
surgere, id denique *moralis* est verè *diabolicæ*; & vero poteris,
si me, imo poteris, si teipsum audis, ita tibi surgere gloriosum
censere, ut vix probrosum videatur cecidisse: nec aliis hic
profecto opus est ducibus, quos pænitentes imitere, quam
quos errantes secutus es. Petrus D'Osma, Michaël Bajus
nota tibi & magistralia nomina, illustri observantiæ ac Re-
ligionis exemplo prævivere: & Bajum quidem tanti nomi-
nis Doctorem, & Universitatis Lovaniensis eo tempore
Cancellarium, raro pietatis humilitatisque spectaculo fre-
quentissimo Academicorum confessu errores publice suos
ejurantem Schola Theologica (tam Christianam sui victo-
riam viro gratulata) admirabunda audivit; nec satis; ne
muris Lovaniensibus hæc tanti facti celebritas conclude-
retur, & ad externos etiam, & æternam posterorum memo-
riam

riam pertineret, scripto quoque fidele revocati in melius animi testimonium consignavit.

Maeste animis, Eruditissimè Pater ad hæc manus exempla poscuntur tuæ; Christianam Pœnitentis Baji religiosè æmulatus humilitatem, verè nec inani nomine Humillimi *Francisci* de Pœnitentia Religiosum te profiteri; idque adeo ut facias, vires fac animi omnes intendas, & ex Toletana Censura, ex Romanis Decretis, ex Mandato Apostolico, ex tuis ipsius ad Pontificem Maximum verbis, ex tam male ominata Moralis tuæ, sive Christianam, sive tutiorem vocares, fortunâ, claram tui tot jam ambusti fulminibus, ac distinctam Ideam concipias: erit illa, mihi crede, sanioris iudicii & Catholicæ magis Theologiæ principium; nec gloriosorem umquam tibi aut utiliorem animæ ideam habueris: & qui tunc bonorum omnium te amplexus, qui plausus excipient? gratulabitur Belgium, laudabit Hispania, Roma probabit: nam si qui ex Bajo-Jansenianis tibi tamquam transfugæ oblatrent, iis tu, nil nisi *Augustinum* occlamantibus, *Augustini* verbis os occludes, & in has, in Prologo ad libros retractationum, voces cum glorioso *Augustino* lætus erumpes: *qui primas non potuit sapientiæ, secundas habeat partes modestiæ: ut qui non valuit omnia impœnitenda dicere, saltem pœniteat, quæ cognoverit dicenda non fuisse: ita de se Hipponensis Antistes, ita tu de te; ut adeo accusare te possit nemo, nisi qui ante Augustinum condemnarit.*

CA-